Tip Marugg en huppelwater

Over het genieten van aanzienlijke hoeveelheden alcoholische drank

door AART BROEK

„Is er wel een plaats op dit eiland waar je met rust gelaten wordt? Overal waar ik kom, is het hetzelfde liedje. Daar heb je de krantenman. Daar heb je de zuiplap. Daar heb je de dichter."
***(Weekendpelgrimage,** blz. 105)*

IN SKEIN, een 'documentaire' samengesteld ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het Peter Stuyvesant College op Curaçao, is een bijdrage opgenomen van de oud-leerling Tip Marugg (1). Het stukje bevat onder meer Maruggs herinneringen aan de drie maanden die hij — na de MULO — in 1942 op deze middelbare school doorbracht en aan zijn militaire dienstjaren die direct daarop volgden en abrupt een einde maakten aan zijn studieplannen.

Ingelijfd bij het garnizoen van Suffisant (toentertijd een randdorp van Willemstad), maakte hij kennis met de Antilliaanse dichters Luis Daal en René de Rooy, aan wie Marugg zijn eigen gedichten zou toevertrouwen, èn met sterke drank.

„Het was gedurende mijn diensttijd dat ik op de tere leeftijd van negentien jaar in de geneugten van huppelwater werd geïnitieerd. Voor deze inwijding liet mijn oudere mentor — thans heeft hij witte haren en zit de ganse dag achter de tralies van een bankgebouw — zijn keuze vallen op jenever, terwijl als proscenium de hoge stoep van de H. Familiekerk werd uitverkoren. (...)

Wij hebben broederlijk twee flessen de nek gebroken en ik was knallezat toen ik diep in de nacht door de een of andere wonderbaarlijke interventie veilig mijn slaapzeil in de barak wist te bereiken. De volgende morgen was ik nog in de jenever. Jenever is de pest der maatschappij, beaamde ik op die gedenkwaardige zondagmorgen en nam mij heilig voor op toekomstige weekend- pelgrimages immermeer rum of whisky te drinken.

Tot op de dag van vandaag heeft Marugg zich aan deze belofte gehouden.

marugg mag dan vanaf zijn negentiende — aanvankelijk op 'weekend- pelgrimages' en later dagelijks — van aanzienlijke hoeveelheden alcoholische drank hebben genoten, in de poëzie die hij publiceerde in zijn diensttijd en beginjaren als 'krantenman' (2) is daar nauwelijks iets van te merken. Het merendeel van de betreffende gedichten werd opgenomen in het Antilliaanse literaire tijdschrift **De Stoep** dat vooral door de inspanningen van Chris Engels (ps. Luc Tournier) verscheen van 1940 tot in 1951. In 1976 werden ze samen met enkele elders verschenen gedichten gebundeld onder de titel **Afschuw van Licht** (3). Slechts twee gedichten in de bundel laten iets doorschemeren van Maruggs belangstelling voor drank.

In 'Het Feest' — een gedicht dat verscheen ter gelegenheid van het 140-jarig bestaan van drukkerij De Curaçaosche Courant — ontleent Marugg beeldspraak aan de wereld van het verfijnde drinken.

de goegemeente drinkt
aan de ratelende borsten
van deze stalen vrouw
die eentonig de wijnkelder
van de dichter boegseert

Het metaforische gebruik van 'wijnkelder' stelt de veredelde alcohol op een lijn met het schrijven (van poëzie) en suggereert een overeenkomst in aantrekkelijke kwaliteiten. Maruggs eerste roman **Weekend- pelgrimage** zou echter onomwonden duidelijk maken dat zijn waardering toch in de eerste plaats de alcoholische drank betreft en het met plezier schrijven in sterke mate afhankelijk is van de drank.

'Twee Kwatrijnen' brengt een derde motief naar voren dat eveneens eerst in **Weekend- pelgrimage** wordt uitgewerkt en dat in aantrekkings- kracht daadwerkelijk kan wedijveren met het (veelvuldig) gebruik van sterke drank: het dood-zijn. In het betreffende gedicht wordt enerzijds de gedachte gekoesterd dat het hiernamaals ('Boven') een 'kroeg' is, anderzijds wordt het drinken gezien als een gelukzalig dood-zijn.

Schoon gelijk een schutblad
betrad ik 't kronkelig pad
dat voerde naar Boven:
de kroeg was nog open.

Ik heb gevaren in uw schoot
en zeeziek van de schommelingen

gelachen om de dommelingen
die bang zijn van de dood.

Overigens suggereert de woordkeus ook enigszins de mogelijkheid om het verrichten van sexuele handelingen en sterven als gelijke (plezierige) grootheden te zien. In het tweede kwatrijn is de verwijzing naar 'de geslachtsdaad' — het woord dat Marugg in deze zou gebruiken — evident en deze verantwoordt de interpretatie dat 'de kroeg' vooral de plaats is waar men ontmoetingen regelt voor intiem contact (zowel in **Weekend- pelgrimage** en in Maruggs tweede roman **In de straten van Tepalka** als ook op Curaçao en elders in de Caribische regio bestaat menige 'kroeg' in de eerste plaats om dergelijk contact te regelen). Uit 'Het Feest' — waarin een metafoor de drukpers in een licht erotisch, maar niet bijzonder aantrekkelijk licht plaatst — wordt echter duidelijk dat sexualiteit en erotiek niet zonder meer de gunstige waardering meekrijgen die 'het schrijven' en vooral 'de dood' en 'de drank' ten deel vallen. Ook hierover is **Weekend- pelgrimage** aanzienlijk duidelijker.

Behalve de poëzie die uiteindelijk werd bijeen gebracht in **Afschuw van Licht,** publiceerde Marugg een vijftal papiamentstalige gedichten in het Antilliaanse tijdschrift **Kristòf** (1977), het gedicht 'De morgen loeit weer aan' in **Tirade** (1976), en onlangs in het Antilliaanse dagblad **Amigoe** 'de lilith', 'pa mira mi isla bashí en variaties op vier gedichten van Lao Tse aan de hand van Engelse vertalingen (4). Een van de gedichten uit de **Tao Tse King:** "Shape clay into a vessel; / It is the space that makes it useful", heeft Marugg op speelse wijze aangewend om zijn persoonlijke voorkeur te verwoorden: "een bokaal van klei geboetseerd: / door de holte in het midden / drink ik dagelijks rum". Het is echter 'De morgen loeit weer aan' (5) dat iets meer loslaat over de betekenis van het drinken voor Marugg. Dit gedicht brengt ook sexualiteit/erotiek — hier 'masturbatie' — en het drinken bij elkaar, suggereert enkele malen (o.a. r. 4 - 10, 14 en 40) en stelt expliciet (in regel 30: 'de driften dronken aangeknoopt') dat het gebruik van alcohol het sexuele verlangen doet toenemen, maar het is vooral een illustratie van een belangrijk en gunstig effekt van alcohol: het vergroot het verbeeldings- vermogen en neemt de angst weg om bepaalde diepe verlangens te verbeelden (hier 'het vaderschap'). De drank als katalysator, een werking die in **Weekend- pelgrimage** ten volle werd uitgebuit. Evenals in deze roman behoren in 'De morgen loeit weer aan' de drank en het verbeeldings- vermogen het domein van de nacht toe, welk scherp contrasteert met het felle licht van "zonvolle dagen" (r. 9, vgl. r. 18 en 19, 35, 36 en 37, en 46). Het gedicht schept overigens niet meer duidelijkheid over het waarom achter de ongunstige ervaring van de dag dan dat hij een eind maakt aan de macht van de verbeelding (in het bijzonder r. 46 - 51).

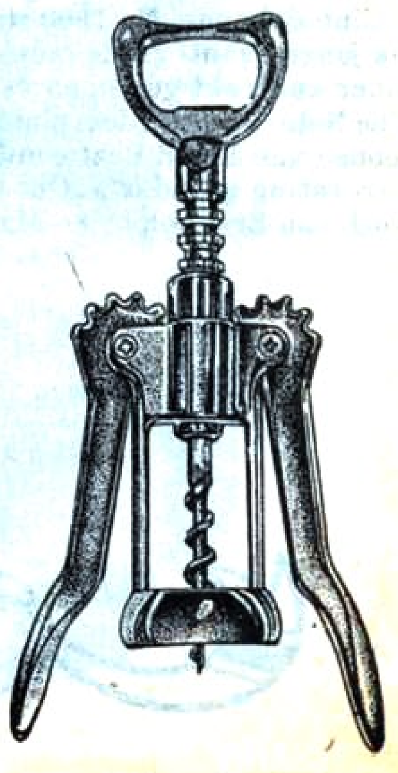

Het beeld van 'drank en drinken' dat Marugg ons voorhoudt in zijn gepubliceerde gedichten, wordt slechts in geringe mate scherper in zijn tweede roman **In de straten van Tepalka** (6). In deze roman waarin de doodzieke, aan een ziekenhuisbed gekluisterde hoofdpersoon (en tevens verteller) worstelt met existentiële vragen, speelt (het drinken van) alcoholische drank slechts een marginale rol. Afgezien van een klein aantal verwijzingen naar drank in sfeer- en personage- tekeningen, laat de hoofpersoon zich slechts twee maal uit over zijn persoonlijke binding met het drinken.

In de pijnstillende dagdromen en fantasieën ziet de 'ik' zich ook het ziekenhuis uitlopen en op dat moment lijkt het leven even een duidelijk doel te hebben (blz. 71) en daadwerkelijk geleefd te kunnen worden door hem — hierbij hoort onder meer een specifiek drinkgedrag.

"Ik zal voortaan, zo waarlijk helpe mij God almachtig, borrels afslaan. Ik heb te dikwijls gedronken op de gezondheid van personen waarvan ik in werkelijkheid wenste dat zij achterover vielen, en te vaak twisten afgeklonken die beter in moord en doodslag hadden kunnen eindigen. Trouwens, ik heb maar heel enkele keren voor mijn eigen plezier gedronken, in negen van de tien gevallen was het alleen maar om mee te doen en geen spelbreker te zijn. Het is gemakkelijker het glas naar je lippen te brengen, het branderige, c.q. misselijk zoetige vocht snel in te slikken, idioot te grinniken of deftig een effen gezicht te trekken, dan te zeggen dat je geen zin hebt om te drinken en lange explicaties te moeten geven. Maar voortaan sla ik borrels af." (blz. 55)